

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ

ΚΑΙ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΡΑΚΩΝ

ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΠΟΛΥΔ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ

ΤΟΜΟΣ Γ΄.

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ «ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»
1936—37

*Κοινων. Μυθ. Γραμμάτιον
Ανερωλασίου 7
Θ. Μανδύ*

ΑΡΧΕΙΟΝ

ΤΟΥ

ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΟΓΓΡΑΦΙΚΟΥ

ΚΑΙ

ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ

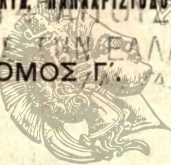
ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟΝ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΝ ΣΥΓΓΡΑΜΜΑ

ΕΚΔΙΔΟΜΕΝΟΝ ΥΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΘΡΑΚΩΝ

ΜΟΝΗΤΕ
ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ
ΗΝ ΕΛΛΑΔΑ
ΜΕΤΑΞΕΣ

ΜΗ ΛΗΣΜΟΝΗΤΕ
ΑΙΕΥΟΝΤΕΣ ΠΡΟΤΑ. ΠΑΠΑΧΡΙΣΤΟΛΟΦΟΥ
ΕΞΟΣ ΤΩΝ ΦΑΛΑΔΑ
ΤΟΜΟΣ Γ' ΜΕΤΑΞΕΣ

ΜΗ ΛΗΣΜΟΝΗΤΕ
ΟΤΙ Η 4^Η ΑΥΓ
ΕΞΟΣ ΤΗΝ Ε
Ι. Μ.

ΑΝΑΤΥΠΩΣΙΣ

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ
ΤΥΠΟΙΣ «ΤΑ ΧΡΟΝΙΚΑ»
1936—37

ΠΡΟΚΗΡΥΞΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΟΥ

Συλλογῆς γλωσσικοῦ καὶ λαογραφικοῦ ὕλικου Θράκης

ὑπὸ τοῦ «**ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΟΥ ΘΡΑΚΙΚΟΥ ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΟΥ ΚΑΙ ΓΛΩΣΣΙΚΟΥ ΘΗΣΑΥΡΟΥ**» προκηρύσσεται γλωσσικὸς καὶ λαογραφικὸς διαγωνισμὸς πρὸς συλλογὴν ὕλικου ἐκ Θράκης ὑπὸ τὰς ἀκολουθοῦσας ὁδηγίας:

Α'. Ὁροι τοῦ διαγωνισμοῦ

1. Σκοπὸς τοῦ διαγωνισμοῦ εἶναι ἡ μελέτη τῶν γλωσσικῶν ἰδιωμάτων καὶ τῆς λαογραφίας τῆς Θράκης.

2. Εἰς τὸν διαγωνισμὸν γίνονται δεκταὶ ἀνέκδοτοι συλλογαὶ ποικίλου γλωσσικοῦ ἢ λαογραφικοῦ ὕλικου, προερχομένου ἐκ χωρίου ἢ περιφερείας τῆς Θράκης, ἀποτελούμεναι τοῦλάχιστον ἐξ 100 χειρογράφων σελίδων (κόλλες), εὐαναγνώστως γεγραμμένα καὶ ἐπὶ συστάσει ἀποστελλόμενα πρὸς τὸν Διευθυντὴν τοῦ Ἐργείου κ. Πολυδ. Παπαχριστοδούλου (Λευκάδος 32, Ἀθῆναι 8). Προθεσμία τίσσεται μέχρι 31ης Δεκεμβρίου 1937.

3. Τριμελὴς ἐπιτροπὴ ἐκ τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Ἐργείου καὶ δύο ἄλλων μελῶν θὰ βραβεύσῃ τὰς καλυτέρας τῶν ὑποβληθησομένων συλλογῶν, ἀπρονέμουσα πρῶτον βραβεῖον ἐκ δραχμῶν 1500 καὶ δεύτερον ἐξ 750, ἔπαινον δὲ εἰς τρίτον ἄνευ χρηματικοῦ ἐπαθλοῦ.

4. Τὰ χειρόγραφα τὰ ὑποβαλλόμενα εἰς τὸν διαγωνισμὸν ἀποτελοῦν κτῆμα τοῦ Ἐργείου, εἰς τὸ ὁποῖον θὰ δημοσιεῦνται τὰ βραβευόμενα, ὡς ἐπίσης ἐν μέρει ἢ ἐν ὅλῳ τὸ ἐπαινούμενον.

5. Τ' ἀποτελέσματα τοῦ διαγωνισμοῦ θέλουσιν ἀναγγελθῆ διὰ τῶν ἐφημερίδων ἐντὸς τοῦ Φεβρουαρίου 1938, ἡ δὲ κρίσις περὶ τῶν ἔργων θέλει δημοσιεῦθῆ εἰς τὸν ὅσον τῆμον τοῦ «Ἐργείου».

Β'. Ὁδηγίαι

Γ

Πρωταρχικὸς ὄρος πάσης γλωσσικῆς συλλογῆς, τὴν ὁποῖαν δύναται πᾶς ἐγγράμματος ν' ἀναλάβῃ (διδάσκαλος, ἱερεὺς, ἰατρός, φοιτητὴς ἢ μαθητὴς) εἶναι ἡ κατὰ τὸ δυνατόν **πιστὴ καὶ ἀκριβὴς ἀναπαράστασις** τῆς γλώσσης τοῦ λαοῦ. Καὶ πρῶτον ἡ γραπτὴ ἀπόδοσις τῆς προφορᾶς ἀνάγκη νὰ εἶναι φωνογραφικῶς πιστὴ ἢ ἀνακριβεία εἰς τὸ κεφάλαιον τοῦτο —εἴτε ἐν συνειδήσει γινομένη εἴτε μὴ— ἐλαττώνει κατὰ πολὺ τὴν χρησιμότητα τῶν συλλογῶν καὶ δύναται νὰ τὰς καταστήσῃ ἀνωφελεῖς εἰς τὴν γλωσσικὴν ἔρευναν. Διὰ τοῦτο ὁ συλλογεὺς πρέπει νὰ ὀπλισθῆ μὲ πολλὴν ὑπομονὴν καὶ παρατηρητικότητά, νὰ ἐπιστήσῃ τὴν προσοχὴν διὰ μὲν τὴν γλῶσσαν εἰς τὴν πιστὴν ἀπόδοσιν τῆς προφορᾶς τῶν λέξεων καὶ εἰς τὸν ἀκριβῆ καθορισμὸν τῶν σημασιῶν αὐτῶν, διὰ δὲ τὴν λαογραφίαν εἰς τὴν κατόπιν πρακτικῆς παρατηρήσεως ἀκριβῆ καὶ ἐπαρκῆ περιγραφὴν τῶν ἐθίμων καὶ δοξασιῶν.

Αἱ γλωσσικαὶ συλλογαὶ εἶναι κυρίως συλλογαὶ λέξεων (γλωσσάρια) καὶ περιλαμβάνουν πᾶσαν ἀκουσμένην λέξιν (ἔστω καὶ ἂν φαίνεται εἰς τὸν συλλογέα κοινή), συνοδευομένην ὑπὸ τῶν σημασιῶν αὐτῆς καὶ πολλῶν παραδειγμάτων (ἤτοι φράσεων ἐκ τοῦ ἰδιωματικοῦ λόγου, παροιμιῶν ἢ παροιμιωδῶν φράσεων, αἰνιγμάτων, στίχων ᾄσμάτων κλπ.) πρὸς διασάφησιν ἐκάστης σημασίας. Ὅσον πλουσιώτερα παραδείγματα ἔχει ἐκάστη λέξις, τόσον πολυτιμότερον γίνεται τὸ προσκομιζόμενον ὕλικόν. Εἶναι δὲ αἱ συλλεκτέαι αὐταὶ λέξεις: τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ ζωολογίας (μέρη τοῦ σώματος, νόσοι, θεραπείαι κλπ.), φυτολογίας (ὀνόματα δένδρων, φυτῶν κλπ., φυτικά φάρμακα), οἰκία (καὶ μέρη αὐτῆς), οἰκιακὰ (σκευή, ἔπιπλα, ἔξαρτήματα κλπ.), εἶδη ἔνδυμασίας καὶ ὑποδήσεως, εἶδη μαγειρικῆς καὶ ὀνόματα ἐδεσμάτων, ποικίλοι ὄροι (γεωργικοί, ἀμπελοθετικοί, κτηνοτροφικοί, ἐλαιουθετικοί, δενδροκομικοί, σπηροτροφικοί, μελισσοκομικοί, κτηνοτροφικοί, ἀλιευτικοί κλπ.), διαφόρων τεχνῶν (ξυλουργικῆς, οἰκοδομικῆς, βαπτικῆς, ὑποδηματοποιίας, σιδηρουργίας, μύλου, βαρελλοποιίας, κλπ.) κ. ἄ. π.

Εἰς τὴν κατηγορίαν ταύτην ὑπάγεται καὶ ἡ συλλογὴ τῶν κυρίων ὀνομάτων, βαπτιστικῶν (ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν), παρωνυμιῶν, ἔπωνύμων καὶ τοπωνυμιῶν (ἤτοι ὀνομάτων παντὸς γεωγραφικοῦ στοιχείου, οἷον βουνῶν, ποταμῶν, ὄρων, ἀκρωτηρίων κλπ. καὶ τῶν κατατοπίων, οἷον χωραφίαν, ἀμπέλων, δασῶν κλπ.).

Αἱ λαογραφικαὶ συλλογαὶ δύναται νὰ περιλαμβάνουν 1) συλλογὴν παρამυθίων (καὶ ἀνεκδότων ἢ εὐτραπέλων διηγήσεων) καθ' ὑπαγόρευσιν γερόντων (ὧν ἀναφέρεται ὀνοματεπώνυμον, ἡλικία καὶ τόπος καταγωγῆς), 2) συλλογὴν παροιμιῶν καὶ παροιμιωδῶν φράσεων μετ' ἀκριβοῦς ἐρμηνείας τῆς σημασίας αὐτῶν, 3) εὐχῶν καὶ καταρῶν, 4) αἰνιγμάτων μετ' ἐρμηνείας τοῦ αἰνισσομένου, 5) δημοτικῶν ᾄσμάτων, διστίχων, νανουρισμάτων κλπ., 6) ἐθίμων, παραδόσεων, προλήψεων, ἔμφων κλπ., περιγραφόμενων εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ τόπου, ἔξ οὗ προέρχονται, καθ' ὑπαγόρευσιν ὠρισμένων προσώπων (ὧν γίνεται ρητὴ μνεία εἰς ἕκαστον ᾄσμα ἢ εἰς περιγραφὴν).

Ὡς πρὸς τὴν κατάταξιν τοῦ ὕλικου ὁ συλλογεὺς καθαρῶς γλωσσικοῦ ὕλικου δύναται νὰ κατατάξῃ τὸ ὕλικόν του ἀλφαβητικῶς ἢ καλύτερον κατὰ οἰκογενείας (π. χ. κτηνοτροφικά, ἕτερον κεφάλαιον γεωργικά, ἐπίσης χωριστὰ οἰκία καὶ σχετικὰ πρὸς αὐτὴν κ.ο.ῦ.κ.), ὁ δὲ συλλογεὺς λαογραφικοῦ ὕλικου πάλιν κατὰ εἶδη, παραθέτων ἐν τέλει, εἰ δυνατόν, λεξιλόγιον τῶν κυριωτέρων καὶ ἀγνωστοτέρων λέξεων, αἱ ὁποῖαι ἀπαντοῦν εἰς τὰ κείμενα.

Εἰδικαὶ τινες ὁδηγίαι.

II

α'. Προκειμένου νὰ συλλεθοῦν λέξεις (καὶ φράσεις) καὶ τοπωνύμια, ὁ συλλογεὺς ὀφείλει νὰ χρησιμοποῖ τὴν ἐρωτηματικὴν ἰδίαν μέθοδον, διὰ δὲ

τὴν καταγραφὴν λόγου ἐν συνεχείᾳ (καὶ διαλόγου) προφερομένου ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ὑπαγορευόντος, τὴν ἀπάνθισιν φράσεων ἐκ τῆς καθημερινῆς ὁμιλίας καὶ τὴν καταγραφὴν τῶν ἄλλων μνημείων τοῦ λόγου (ἄσμάτων, παραδόσεων, αἰνιγμάτων, παροιμιῶν, ἐπιδῶν κλπ.), ὁ συλλογεὺς ἄς κάμνη χρῆσιν τῆς ἀκροατικῆς μεθόδου, ἀκροώμενος μετὰ προσοχῆς καὶ ἀμέσως καταγράφων πᾶν ὅ,τι προφέρεται ἢ ἄδεται. Ὁ συλλογεὺς θὰ σημειώη σαφῶς τὸν τόπον τῆς προελεύσεως τοῦ ὕλικου του (χωρίον, συστάδες χωρίων κλπ.), παρασημειῶνων τὸν τόπον καὶ εἰς πᾶσαν λέξιν, ἐφ' ὅσον τὸ ὕλικόν του προέρχεται ἐκ πλείονων χωρίων, καὶ εἰς πᾶσαν παροιμίαν ἢ αἰνιγμα ἢ ἄσμα κλπ.

β'. Ὁ συλλογεὺς δὲν πρέπει νὰ ἐξελληνίσῃ τὰ κοινῶς λεγόμενα, ἀλλ' ὀφείλει ἀπλῶς νὰ καταγράψῃ μόνον ὅ,τι ἀκούει.

Τῶν ἐρμηνευομένων λέξεων ἀνάγκη νὰ ὀρίζωνται σαφῶς — καὶ ὄχι ἀορίστως — αἱ σημασίαι· ὄχι π.χ. *τριλίξα* = εἶδος παιδιᾶς, *μποῦφος* = εἶδος πτηνοῦ κλπ., ἀλλ' εἶναι ἐπ' ἀνάγκης νὰ περιγραφῆ ὁ τρόπος καθ' ὃν παίζεται ἢ παιδιὰ, νὰ περιγραφῆ ὅπως ὀδηγεῖται τὸ πτηνόν κλπ. Ἐν ἀνάγκῃ δέ, ὅταν πρόκειται περὶ ἀντικειμένων, ἄς σχεδιάξῃ ὑποτυπῶδῶς τὸ ἀντικείμενον ὅπερ δηλοῖ ἢ ἐρμηνευομένη λέξις. Ἐκάστη σημασία λέξεώς τινος δέον νὰ διαφωτισθῆται διὰ τῆς παραθέσεως ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων φράσεων, εἰς τὰς ὁποίας ἀπαντᾷ ἢ ἐρμηνευομένη λέξις.

Ὁ συλλογεὺς δέον νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν ὅτι περὶ λέξεων ὀρισμένου κεφαλαίου (εἰδικῆς ἀσχολίας, τέχνης) πρέπει ν' ἀπευθύνεται εἰς τοὺς εἰδικούς (π.χ. κυνηγούς, ποιμένας, ἀμπελοουργούς, ἄλιεις κ.ο.κ.). Διὰ τὴν συλλογὴν δὲ λαογραφικῆς ὕλης εἰς γέροντας καὶ γράϊας, οἷον διὰ τὴν συλλογὴν παροιμιῶν ἢ παλαιῶν ἄσμάτων κλπ. εἰς ἐμπείρους παρήλικας.

γ'. Ὡς πρὸς τὴν πιστὴν καὶ ἀκριβῆ τῶν φθόγγων παράστασιν ἄς ἔχη ὑπ' ὄψιν ὁ συλλογεὺς καὶ τὰ ἑξῆς :

1) Τὸ *παχὸν σ* (=γαλλ. *ch*) δέον νὰ παριστάνεται : *σ'*, οἷον *κρασ'ί* (πρφ. *krachí*) *ἰσ'ά* (= *ícha*) κλπ. Ὁμοίως καὶ τὰ *παχέα διπλᾶ*, οἷον *ξ'*, *ψ'* καὶ τὸ *ζ'* (*ξ'ίνος*, *μαγας'ά*).

2) Τὰ μέσα σύμφωνα τὰ ἄνευ ἐρρίνου (ἄλλως ἄρρηνα λεγόμενα) γραπτῆα διὰ λατινικῶν γραμμῶν *b*, *g*, *d*, ὅπως ἄγγελος, βοῦφος, δόδι, γρεμίζω, κλπ. (Ἐὰν ἀκούονται μετὰ τοῦ ἐρρίνου θὰ γράφονται, ὅπως κοινῶς, *μπ*, *γγ* ἢ *γκ*. *ντ*).

3) Ἐννοεῖται ὅτι τ' ἀποβαλλόμενα ἄτονα φωνήεντα *ι* καὶ *ου* δὲν θὰ γράφονται, ἐφόσον δὲν προφέρονται, τὰ δὲ κωφωθέντα *ε* καὶ *ο* θὰ γράφονται *ι* καὶ *ου*.

Σημ. Προθεσμία ἀποστολῆς μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1937. Περισσότερα ὀδηγίαι δύνανται ν' ἀποσταλοῦν εἰς πάντα ζητοῦντα. Τὰ χειρόγραφα ἀποστέλλονται εἰς τὸν κ. Πολύδ. Παπαχριστοδοῦλου, Καθηγητὴν, Λευκάδος 32, Ἀθήνας 8.